

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 5.

Den 2 Februar 1799.

Offentlige Foranstaltninger.

Slutning af Planen, Skole- og Fattigvæsenet i Holbek angaaende.

B. Fattigvæsenet angaaende.

- 1) Foruden Fattigkassens hidtilværende Indtægter tillægges denne Kasse, ved Gaard-, Huus- og Jord-Eiendommers Kjøb, af Kjøbesummen indtil 1000 Rdlr. $\frac{1}{4}$ Procent, og af det, samme er derover, $\frac{1}{4}$ Procent.
- 2) Naar Byens Indvaanere, efter Reskriptet af 5 Marts 1734, skulle ansættes til Bidrag til de Fattige, skal denne Ansætning ske af Kommissionen,
- 3) Det skal deels have sit Forblivende ved Forordningen af 24 Sept. 1708, i Henseende til indsendte Gavers Medlæggelse i Kassen, deels, om nogen Giver forlanger sin Gave strax uddeelt til et vist Slags Fattige.

Fattige, uden noiere Bestemmelse, skal denne Udde-
ling skee af Kommissionen. I andet Fald uddeles
Gaven af den, hvem samme er tilsendt, efter Give-
rens Villie.

4) Byens Fattige inddeles til Ugepenge og Understøt-
telse i tre Klasser:

a. Første Klasse skal bestaae af 8 Personer, 4 af hvert
Kjøn, som ere de meest svage og aldrende, fortrin-
ligst Borgere og Borger-Enker, af hvilke 4 ind-
lægges i hver Stue i Fattighuset, som af Skole-
og Fattigkassen holdes vedlige; de nyde hver ugent-
ligen 24 Sk., og til Ildbrand i begge Stuer
Tørre.

b. Anden Klasse skal bestaae af andre Byens gamle
og svage Fattige, af ubestemt Antal; de nyde
ugentligen 16 Sk., og staae paa Valg at indlæg-
ges i Fattighuset ved Vakance.

c. Tredie Klasse skal bestaae af sunde og arbejdsføre
gamle Folk og fattige Børn, hvilke skal leveres
Her o. s. v. til Forarbejdning mod god Betaling.

5) De hertil udfordrende Vare søger Kommissionen at
bekomme hos de Handlende paa Kredit til Betaling
af Skole- og Fattig-Kassen halvaarsviis, hvorimod
denne Kasse beholder Beløbet for de forarbejdede Vare,
som ved Auktion bortsalges.

6) Een af Kommissarierne forestaaer, efter halvaarig
Omgang, denne Arbejds-Anstalt, og fører dens Regn-
skab i en dertil authentifieret Protokol.

- 7) Skulde nogen Fattig lade de ham leverede Vare ved andre forarbejde, foranstalter Kommissionen dem Skyldige hensat paa Band og Brød i Stadens civile Arresthuus, første Gang 24, og anden Gang 48 Timer; tredie Gang tiltales han ved Politiretten og dommes til Arbeid i Forbedringshuset i Kjøbenhavn i en Maaned. Dersom han forsætliggen skiller Arbeids-Anstalten ved slige Vare, tiltales han derfor og dommes, som for Tyveri af lige Størrelse.
- 8) Da der saaledes er sørget for de Fattiges nødtørftige Underholdning, skal Betleri ved Omgang i Husene være strengt forbuden, og straffes med, at den Skyldige fængsles i Stadens civile Arresthuus, første Gang i 24 Timer, anden Gang i 48 Timer og tredie Gang sendes til Kjøbenhavns Forbedringshuus i en Maaned. Hvilken Straf og gjelder for dem, som udsende deres egne eller andre Værn for at betle. I øvrigt ventes det, at ingen, ved at give Almisse til modvillige Betlere, vil søge at hindre denne Indretnings Niemeed: at afhjælpe sand Nød, fremme Bindfelighed og hindre Ladhed.
- 9) For at hindre Lediggjængerens og Fattiges Indflyttelse fra Landet i Byen, skal enhver Byens Indvaaner, som leier sit Huus til saadanne Fattige, ei alene svare Extra-Skat for saadanne i de 2 første Aar, men og, om Betleri af en Saadan øves, have sin afforderede Huusleie for samme 2 Aar forbrudt til Skole

Skole- og Fattigkassen. Ligeledes skal enhver Indvaaner være pligtig til, om en saadan Betler foreskommer ham i hans Huus, strax at anholde samme, og derom at advare Fattigsogden, som opbringer ham i Arresthuset.

- 10) Under denne Kommission skal og henhøre, aarligt at distribuere Renterne af Kjøbmand P. Pedersens til fattige Huusarme i Holbek legerede Kapital.
- 11) Paa samme Dage, som for Skolen foretages Avarstal-Samlinger, skal Kommissionen og for Fattigvæsenet foretage Samling, for at afhandle alt, hvad ved Fattigvæsenet kan foresalde.
- 12) Restancer af Skolepenge eller Mulfter, som maatte foresalde, blive at inddrive som Byens Skatter.
- 13) Skulde Kommissionen, under Skole- og Fattigvæsenets Bestyrelse, finde, at deri noget kunde være til Forbedring eller behøve at forandres, skal det være dem tilladt, derom til Hs. Majestæt at indkomme med Forestilling.

Da Øster-Riisøer Byes Situation er klippefuld, og Byen derfor ikke er overskuelig, undtagen fra forfjællige Steder, saa flyder deraf, at Opsigten med Ild og Lys ikke tilbørligen kan have ved de der hidtil værende tvende Vægttere, ligesom disse ogsaa ere utilstrækkelige til at vedligeholde Orden, siden Stedet kjendeliggen tiltager i Folkemængde, samt ideligen besøges af en stor

for Deel Skibsfolk; det er derfor, efter Bysoged Beldemanns Forestilling, under Gaars Dato, ved Reskript til Stiftamtmanden over Christiansands Stift, i Henseende til flere Bægteres Antagelse og flere Gadelygters Anskaffelse der paa Stedet, anordnet:

- 1) At fra Begyndelsen af Aar 1799, maae 4 Bægttere der antages med aarlig Løn 46 Rdlr., samt Mondur, som sædvanligt; disse skulde, ved trykte, af Stiftet approberede Instruxer, underrettes om deres Pligter, og ansættes paa de Poster, hvor Bysogden, med Stiftets Approbation, finder det meest tjenligt.
- 2) At saavel disse Lønninger, som Mondurerne Anskaffelses- og Reparations-Bekostninger, lignes aarlig paa Byens Bygningers Assurance-Sum, med 4 Sk. pr. 10 Rdlr.
- 3) Efterat alle disse Udgifter ere betalte af denne Bægterstats Sum, skal Overskuddet, som formeenes at blive 70 Rdlr., i tre Aar efter hinanden, af Bysogden, efter Overlæg med Repræsentanterne, paa Stiftets Approbation hvert Aar, anvendes til Lygters og Lysnings Anskaffelse, samt den fornødne Anstalt herom gjøres.
- 4) Naar de tre Aar ere forløbne, skal disse 70 Rdlr., for saavidt deraf bliver tilovers fra Lysnings Anskaffelse til Lygterne, oplægges til et Lygte-Fond, udsættes paa Rente, og for ikke at blandes med Byens øvrige Midler, skal Pante-Obligationerne ommaade, at Kapitalen tilhører denne Fond.

5) Renten skal anvendes til nye Lygter og til disses Lygning, naar samme behøves.

6) Naar Fonden maatte vore til en saadan Sum, at Renten deraf, efter Byfogdens og Repræsentanternes Skjønnende, er tilstrækkelig til de fornødne Lygters Anskaffelse og Vedligeholdelse, skal den ovenomtalte af Bøgterfatten overblevne Sum ei længer henlægges til Fonden, men anvendes til andre Byens Udgifter. I øvrigt skal til Byens smaae Bestillinger, nemlig Gravere, Bølgetrædere, Kirkeseiere, Fattigfoged og Savnsættere fortrinligen antages Bøgttere, saafremt nogen af dem dertil er duelig og selv attraaer det.

Forordninger.

Da det, i Betragtning af det ringe Antal Haandværksfolk, som findes i Nykjøbing udi Sjælland, samt Indvaanernes almindelige Fattigdom sammesteds ansees ugjorligt, at de fornødne duelige Brandfolk kunde tilveiebringes, i Overeensstemmelse med Forord. om Brandvæsenet af 24 Januar 1761, saa have endeel af bemeldte Byes Borgere foreslaaet: at enhver Gaard- og Huseier maatte paalægges at lade et forsvarligt Bud møde med de private Brand-Nedskaber ved de aarlige Mønstringer, eller paakommende Ildsvaade, efter Vedkommendes Tilsigelse, under den, i fornævnte Forordnings 5 Kap. 11 ifor udeblivende Brandsvende, bestemte Straf,

Straf, imod at de Indvaanere, der holde Heste og Bogne, desuden blive pligtige at forrette Vandkjørsel efter Forordningens Bydende.

Dette Forslag er ved Reskript til Stiftamtmanden over Sjælands Stift, under 25 f. M. approberet.

Da der i en til det danske Cancellie indkommen Skrivelse er forespurgt: om dobbelte Leiermaals-Bøder bør tillægges den i Lovens 6 — 13 — 24 for Høer bestemte Straf af yderste Formue, samt i Tilfælde at dette skal skee, om da for disse dobbelte, ligesom for enkelte, Leiermaals-Bøder, Afstingning kan finde Sted, naar de Skyldige ere uformuende.

Saa er det, efterat Høiesterets Tilforordnedes Betænkning herom har været indhentet, for at forekomme alle ulige Meninger i Henseende til disse Spørgsmaales Besvarelse, ved Reskript til samtlige Øvrigheder, under Gaars Dato, bestemt, i Henseende til den første Punkt: at dobbelte Leiermaals-Bøder bør, i Høer-Sager, paa Grund af Forordningen, dat. 6 Decbr. 1743 § 22, tillægges den i Lovens 6 — 13 — 24 N. L. 6 — 13 — 25 for denne Forbrydelse bestemte Straf. Og hvad den anden Punkt betræffer: at Afstingning i dette Tilfælde kan saa meget mindre finde Sted, som Lovens Straf for Høer ikke bør kunne anvendes, uden efter foregaaende Dom, hvilken i Overeensstemmelse med Forordningen af 6 Decbr. 1743 § 7, bør, naar derved afqviesces,

res eller den ei kan paaankes, uden Forandring ereque-
res, med mindre den af Hs. Majestæt selv formildes.

Ved Reskript, af Gaars Dato, til Stiftamtman-
den over Bergens Stift, er det, som Regel for Frem-
tiden bestemt: 1) At i Henseende til Repræsentant-Valg
af Borgerfabet i Bergen, skal Reskriptet af 3 Marts
1786 fremdeles følges, men, at iblant de 24 Vælgen-
de, skal der stedse være sex erkjendte fornuftige og agt-
bare Haandværksmænd: 2) At de, som ikke personli-
gen, eller, i bevislig Forsalds-Tilsælde, med deres frist-
lige Votum, møde paa Voterings-Stedet, forinden den
virkelige Votering der foregaaer, aldeles skulle tabe de-
res Stemmer: 3) At Valget een Time efter Beram-
melses-Tiden, forudsat, at meer end det halve af det
vælgende Antal er samlet, maa gaae for sig, og at de
Udeblivende bør, med at miste deres Stemme-Ret, og-
saa i Medhold af den kongelige Resolution, under 21
Marts 1795, mulfteres hver paa 4 Rdlr.: Og 4) at
ligesom Magistraten bør være ved Valget tilstede, for
at kunne svare for, at alt gaaer ordentligt til, saa bør
den ei hellig, naar Valget er steet, bekjendtgjøre sam-
mes Udfald, uden derved at tilkjendegive, at i Medhold
af adskillige kongelige Befalinger, og in specie Reskrip-
tet af 6 Juli 1774, Stiftamtmandens Approbation
paa Valget er fornøden, forinden Valget har mindste

Gyldighed, da Stiftamtmanden derimod, i Henseende til Approbationen, aldeles bør forholde sig efter ovenmældte Rescript.

Ved Rescript, af Gaars Dato, til Stiftamtmanden over Aggershuus Stift, er det bestemt, at Brand- Anordningen for Christiania, af 24 Febr. 1714, dens I Kapitels 128, som forbyder Indvaanerne i Forstæderne, at bygge af Træ, med mindre der er en Distance af 300 Sjølandſke Alen fra det Sted, hvor Bygningen skal opføres, til Byen, derhen skal udvides: at ovenmældte Distance nu skal regnes fra den, Byen ved Rescript af 9 Juli 1784 underlagte Storgade, og at altsaa Waterlands og Hjerdingens Beboere paalægges de samme Forpligtelser, som ovenmældte Anordning paalægges de øvrige Forstæder. Dog skulle de Huse, som ligge i Lakkegaden paa den anden Side af Waterlands-Elv, derfra undtages, da Anordningens Aarsag her ophører.

Blandede Efterretninger.

I Anledning af en til Cancelliet indkommen Forspørgsel: om man i at bestemme Straffen paa yderste Formue bør, under Boeslod, tillige henregne den Skuldiges Jord? har bemældte Kollegium, under 26 Januar d. A., tilskrevet Amtmanden over det nordre bergenshuske Amt: at da Jord, efter norske Lovs I — 22 — 12

ikke er indbegreben under Boes Lod, uden i visse af de groveste Misgjerninger, saa kan samme, eller nogen Deel deraf ikke forbydes, hvor Straf paa yderste Formue har Sted, saa meget mindre, som Forordningen af 6 Decbr. 1743, der handler om, hvorledes Straffen paa yderste Formue skal erequires, ikke giver nogen Anledning til at antage, at Ford derunder skulde være indbegreben.

Den 22 Octbr. f. A. fuldseilede tvende Mænd, navnlig Ole Huseboe og Niels Smed, med en Baad, omtrent en halv Miil fra Fiesvig under nordre Bergenshuus Amt; Gaugmester Endre Bendixsen, Johannes Sagen, Huusmand Hans Bol og Drengen Peder Olsen Holum, reddede ikke alene disse tvende Mænd, men, den ene af de fuldseilede, nemlig Niels Smed, som havde ligget over en Time under Vandet, og efter Anseende var død, blev endog ved de af dem anvendte Midler bragt til fuldkommen Liv og Helbred igjen. Vedkommende Foged har derpaa udbetalt disse fire Personer den ved Plakaten af 14 Septbr. f. A. *) tilstaaede Præmie. Udgiverne troe at burde anføre dette, ikke blot for den gode Handling, der taler for sig selv, men med Hensyn til, at flere maaſkee kunde opmuntres til at anvende alle mulige Midler for at bringe tilsyneladende

Druk-

*) See Collegial-Libenden for 1798, No. 37. S. 581.

Druknebe igjen til Live, naar det erfares, at nogle Forsøg paa at igjengive Staten en formeentlig tabt Borgerlykke, og at Bedkommendes Handlinger i den Henseende paaafjønnes.

I Anledning af en indkommen Forespørgsel, om stemplet Papir, og i saa Fald hvilken Sort skal forbruges til en Protokol, som for en Sættefriver i en enkelt Sag indrettes, og efter Sagens Slutning i Amts-Arkivet indleveres, har Cancelliet, under 19 Jan. d. A. tilfjævet Amtmanden over Hjørring-Amt, at Protokollen i saadanne Tilfælde kan autoriseres, uden at stemplet Papir behøves, da Rentekammeret intet har haft derimod at erindre.

Folketallet i Kjøbenhavn, saadant, som det, med Sø- og Land-Etaten indbegrebne, befandtes den 1 Nov. 1798.

Christiansborg Slot, Rosenborg og Palæerne:	Mands-	
folk 225, Fruentimmer 196,	deraf under 15 Aar	
47, over 15 Aar 374	"	421
Citadellet Frederikshavn:	Mandsfolk 522, Fruen-	
timmer 192, deraf under 15 Aar 123,		
over 15 Aar 591	"	714

Sateris 1,135

	Transport	1,135
Dokken, Laboratorium og Nyboder: Mandf.		
3931, Fruent. 4206, deraf under 15 Aar		
2840, over 15 Aar 5297	"	8,137
Samtlige Kaserne og Stokhuset: Mandfolk		
3003, Fruent. 413, deraf under 15 Aar		
325, over 15 Aar 3091; Jøder, Mand-		
folk 6	" " " "	3,416
Stadens Qvarterer:		
Oster-Qvarter: Mandf. 2468, Fruent. 2837,		
deraf under 15 Aar 1362, over 15 Aar		
3943; Jøder, Mandf. 29, Fruent. 17		5,305
Strand-Qv.: Mandf. 1138, Fruent. 1085,		
deraf under 15 Aar 664, over 15 Aar		
1559; Jøder: Mandf. 45, Fruent. 52		2,223
Snarens-Qv.: Mandf. 1025, Fruentimmer		
1156, deraf under 15 Aar 563, over 15		
Aar 1618; Jøder: Mandf. 128, Fruen-		
timmer 139	" " "	2,181
Vester-Qv.: Mandf. 2214, Fruent. 2617,		
deraf under 15 Aar 1032, over 15 Aar		
3799; Jøder: Mandf. 45, Fruent. 68		4,831
Dito uden Porten: Mandf. 635, Fruentim-		
mer 659, deraf under 15 Aar 294, over		
15 Aar 1000; Jøder: Mandf. 7, Fruen-		
timmer 2	" " "	1,294

 Tæteris 28,522

Transport 28,522

Norre-Nv.: Mandf. 1806, Fruent. 2028, deraf under 15 Aar 997, over 15 Aar 2837; Jøder: Mandf. 9, Fruent. 13	3,834
Klædebo-Nv.: Mandf. 2473, Fruent. 2484, deraf under 15 Aar 1209, over 15 Aar 3748; Jøder: Mandf. 19, Fruent. 22	4,957
Dito uden Porten: Mandf. 534, Fruentim- mer 447, deraf under 15 Aar 286, over 15 Aar 695; Jøder: Mandf. 4, Fruen- timmer 7	981
Frimands-Nv.: Mandf. 1529, Fruent. 1668, deraf under 15 Aar 791, over 15 Aar 2406; Jøder: Mandf. 93, Fruent. 129	3,197
Rjøbmager-Nv.: Mandf. 3136, Fruentimmer 3409, deraf under 15 Aar 1695, over 15 Aar 4850; Jøder: Mandf. 173, Fruen- timmer 187	6,545
Rosenborg-Nv.: Mandf. 3204, Fruentimmer 3275, deraf under 15 Aar 1739, over 15 Aar 4740; Jøder: Mandf. 79, Fruen- timmer 85	6,479
St. Anne Øster-Nv.: Mandf. 3683, Fruen- timmer 4432, deraf under 15 Aar 1741, over 15 Aar 6374; Jøder: Mandfolk 8, Fruent. 9	8,115

 Lateris 62,630

	Transport	62,630
St. Anne Vester-Qu.: Mandf.	5852, Fruentimmer	5992, deraf under 15 Aar 3217, over 15 Aar 8627; Jøder: Mandf. 37, Fruent. 42
		11,844
Christianshavns-Qu.: Mandf.	3922, Fruent. 4292, deraf under 15 Aar 2158, over 15 Aar 6056; Jøder: Mandf. 17, Fruent. 20	
		8,214
Garder-Stalden: Mandf.	119, Fruentimmer 256, deraf under 15 Aar 171, over 15 Aar 204	
		375
Tilsammen: 41,419 Mandf., 41,644 Fruent, deraf under 15 Aar 20,254, over 15 Aar 62,809; i dette Antal indbefattes den jødiske Menighed, bestaaende af 1491 Mennesker, hvoraf 699 Mandf. og 792 Fruentimmer.		

Saaledes udgjøre da samtlige Kjøbenhavns Indvaanere det Antal af 83,063

Ved November Maanedes Begyndelse s. A. befandt sig i Kjøbenhavn, Hestenes Antal at beløbe sig til 2375, og Køernes til 1738.

Ved Cancellie-Skrivelse, af 26 Jan. d. A. til Biskoppen over Høens Stift, er det bevilget Sognepræsten J. Clausen udi Stubbekjøbing paa Falster, i Winter-
Maa-

maanederne, da ingen Aftensang der holdes, hver anden Søndag til Høimesse at prædike over Dagens Aftensangs-Text, dog at der paa Høitids-Dagene steds prædikes over den anordnede Høimesse-Text.

Den 25 Jan. er Kommandør-Kapitain Lühow beordret til Barbings-Chef i Kommandør Ursins Sted.

Befordringer og Afgang.

Under Departementet for de udenlandske Sager: Den 25 Januar er Fuldmægtigen ved General Land-Økonomi og Kommerce-Kollegii Kontor for Handels-Saget, N. E. Nissen, udnævnt til Konsul i Tripolis.

Under Generalitetet: Den 25 Januar har det behaget Hs. Majestæt at benaade Premier-Lieutenanterne v. Widding af nordensjeldske, v. Coucheron af oplandske, v. Rosenvinge af 1ste trondhjemske og v. Voigt af vesterlehniske Infanteri-Regiment med Kapitains, og Second-Lieutenant v. Schlichter af 1ste jydsk Infanteri-Regiment med Premier-Lieutenants Karakter; samme Dato er Premier-Lieutenanten ved Snarens Borger-Kompagni her i Staden, J. Casse, afskediget fra det borgerlige Militære med Kapitains Karakter og Tilladelse at bære den borgerlige Offiseer-Uniform og Feldttegnet; Stykjuncker Svendsen efter Ansøgning dimitteret fra Artilleri-Korpsen med Second-Lieutenants Karakter; Under-Officeren ved Liv-Garden til Gods L. v.

Mou.

Mouritsen udnævnt til virkelig Fændrik ved Prinds Frederiks Regiment til Fods.

Under RenteKammeret: Den 23 Januar er Hølsforster Görttsche i Stenderup, under Flensborg Amt, efter Ansøgning i Naade entlediget, og hans Søn, L. Görttsche, igjen udnævnt til Hølsforster i hans Sted; ligeledes er Sogne- og Strandfoged Meier i Naade entlediget, og F. Coopmann, Fuldmægtig hos Landdrosten i Pinneberg, i hans Sted befikket til Sognesfoged i Ottensen i Herfabet Pinneberg, samt til Strandfoged i nogle Egne ved Elben,

Under General-ToldKammeret: Den 16 Januar er Student L. Westergaard udnævnt til Port-Kontrollør i Kjøbenhavn, og Second-Lieutenant K. J. Melstedt til Sekretær ved Kommandantskabet paa St. Thomas; den 23 Januar er Tolderen paa Læssøe, H. C. Neuchs, udnævnt til Told- og Konsumtions-Kasserer i Præstøe, og J. D. Smith til Tolder paa Læssøe.

Under Admiralitetet: Den 18 Januar er Kapitain F. E. Fisker udnævnt til Chef for det 2det Artilleri-Kompagni i 4de Division, og Second-Lieutenant S. A. Vile avanceret til Premier-Lieutenant. Den 25 Januar er Kontra-Admiral Winterfeldt avanceret til Vice-Admiral; Kommandør Ursin befikket til Chef for den 3die Division Søfolk; Kapitain H. Raas ligeledes til Chef for 1ste Matros-Kompagni i 3die Division, og Second-Lieutenant J. A. Svenson avanceret til Premier-Lieutenant.